

**Waarom trekken,  
als een duwtje genoeg kan zijn!**



**Nota Jeugdbeleid in relatie tot de  
Wet maatschappelijke ondersteuning**

November 2007

## Volwassen

Ik zie iets,  
ik noem het licht.  
Hetgeen waarvoor ik elke  
dag zwicht.

Het is moeilijk uit te  
leggen,  
elke dag opnieuw mijn  
grens verleggen.  
Het kost me moeite,  
het doet me pijn,  
proberen volwassen te zijn.

Ellen Singier

Ellen Singier schreef dit gedicht voor de internationale 7<sup>de</sup> poëziewedstrijd Anton van Wilderode voor jeugd in 2004.

## Inhoudsopgave

'Volwassen' door Ellen Singier	blz. 2
Inhoudsopgave	blz. 3
Hoofdstuk 1 Inleiding	
1.1 Aanleiding	blz. 4
1.2 Doel van de beleidsnotitie	blz. 4
1.3 Aanpak	blz. 5
1.4 Opbouw van de notitie	blz. 5
Hoofdstuk 2 Inventarisatie	
Doelgroep Jeugd	blz. 6
2.1 Het huidige beleid in relatie tot de Wmo	blz. 6
2.2 Beleidsvoornemens	blz. 13
2.3 Trends en ontwikkelingen in relatie tot de Wmo	blz. 14
2.4 Conclusies op de inventarisatie	blz. 15
Hoofdstuk 3 Strategische oriëntatie op de toekomst	
3.1 Beleidsvisie in relatie tot de Wmo	blz. 17
3.2 Beleidsmaatregelen	blz. 17
3.3 Tijdspad te nemen maatregelen	blz. 20
Bijlage 1	blz. 21
Bijlage 2	blz. 22
Bijlage 3	blz. 23
Bijlage 4	blz. 24

## Nota Jeugdbeleid in relatie tot de Wet maatschappelijke ondersteuning

### Hoofdstuk 1 Inleiding

#### 1.1 Aanleiding

Jeugd is zowel op landelijk als op lokaal niveau altijd een bron van 'zorgen' geweest en zal dat ook altijd blijven. Met zijn allen zetten we in op de beste zorg voor onze kinderen. We trachten de weg waarlangs zij opgroeien tot volwassenen zo goed te plaveien, zodat zij zo weinig mogelijk hindernissen hoeven tegen te komen. En als ze toch even struikelen, dan proberen we het zo te regelen dat ze zo snel als mogelijk en met minimale schade terug kunnen opkrabbelen en de soms moeilijke weg naar volwassenheid kunnen voortzetten.

Op basis van diverse argumenten zijn we ook allemaal van mening dat de beste oplossingen om het kind te ondersteunen bij het opgroeien dicht bij het kind gezocht, gevonden en gerealiseerd moeten worden. Voor iedereen is de verschuiving van landelijke wet- en regelgeving naar lokale verantwoordelijkheid en maatwerk meer dan duidelijk waarneembaar.

Jeugdbeleid is het best te omschrijven als een verzameling samenhangend beleid op diverse terreinen, waarmee kinderen van nog voor hun geboorte tot de adolescentie mee te maken zullen krijgen. In de leefwereld van kinderen is in het bijzonder het terrein onderwijs een zeer belangrijke en invloedrijke. Een kind spendeert het grootste deel van zijn tijd op school.

Ook in de gemeentelijke programmabegroting is deze verwevenheid terug te vinden in bijvoorbeeld het Programma Onderwijs&Kinderopvang.

Natuurlijk kunnen jeugdigen te maken hebben of krijgen met nagenoeg alle prestatievelden van de Wmo, maar met een tweetal prestatievelden zullen zij in ieder geval te maken krijgen.

Het gaat dan om het prestatieveld 1: het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid én het prestatieveld 2: op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen.

De directe interactie en het elkaar versterkend belang tussen jeugd en onderwijs is vastgelegd in enerzijds Wmo-prestatieveld 2 en anderzijds de gemeentelijke verantwoordelijkheid in een Lokaal Educatieve Agenda. In beiden worden een aantal gemeentelijke basistaken ten aanzien van preventief lokaal jeugdbeleid nadrukkelijk genoemd. Het lokale onderwijsbeleid is daarmee een belangrijke pijler en draagt in grote mate bij aan een kwaliteitsverbetering voor een samenhangend en integraal jeugdbeleid.

Deze nota jeugdbeleid moet dan ook naast de nota 'onderwijsbeleid' en in directe samenhang met elkaar worden gelezen.

In deze nota zal vooral worden ingegaan op de Wmo-prestatievelden 1 en 2. Daar waar nodig zal de relatie met het lokale onderwijsbeleid en de versterkende samenhang hierin worden aangeduid.

#### 1.2 Doel van de beleidsnotitie

In Wmo prestatieveld 1 staan de thema's 'leefbaarheid' en 'sociale samenhang' centraal.

In 'leefbaarheid' gaat het om de samenhang in de activiteiten: wonen, werken, verzorgen, leren en ontspannen. In de 'sociale samenhang' gaat het om de relatie die de burger heeft met deze activiteiten.

Bijna 25% van de inwoners van Hulst zijn in de leeftijd van 0 tot en met 23 jaar. Het spreekt daarmee voor zich dat de jeugd deelnemer, gebruiker en medevormgever is én moet zijn van deze leefbaarheid en sociale samenhang. De jeugd is daarmee de zelfverantwoordelijke en participerende burger die wordt voorgestaan in de Wmo.

In deze notitie zullen de belangrijkste activiteiten voor de jeugd worden belicht en tevens zal worden aangegeven waar en op welke wijze er taken voor de jeugd liggen en waar deze voor de gemeente liggen.

In Wmo prestatieveld 2 wordt een duidelijke opdracht aan de gemeente geformuleerd. Er dient een 'op preventie gerichte ondersteuning aan jeugdigen (en hun ouders)' te worden ingericht. Het uitgangspunt hierbij is dat oplossingen voor vragen en/of problemen zo dicht mogelijk bij het kind moeten worden gevonden en gerealiseerd, kortom samenhangend en vraaggestuurd.

De basis voor dit preventieve jeugdbeleid is vastgelegd in een 5-tal gemeentelijke verantwoordelijkheden c.q. functies:

1. informatie en advies voor kinderen én hun ouders;
2. signalering bij (dreigende) problemen;
3. toeleiding naar hulp op lokaal en regionaal niveau;
4. lichtpedagogische hulp en
5. zorgcoördinatie ingeval van meerdere problemen in een gezin.

In deze notitie zal duidelijk worden gemaakt hoe de gemeente Hulst deze 5 functies in samenhangend verband zal vormgeven.

### 1.3 Aanpak

Jeugd- en onderwijsbeleid zijn niet nieuw. De rijksoverheid heeft binnen haar verantwoordelijkheid via verschillende ministeries en op verschillende manieren jeugd- en onderwijsbeleid uitgezet, herzien enz.

Ook onze gemeente heeft via verschillende beleidsnota's en verordeningen jeugd- en onderwijsbeleid bepaald.

Binnen beide overheden is duidelijk geworden dat jeugdbeleid een terrein is dat pertinent niet zonder samenhang met andere terreinen kan worden ingevuld. De rijksoverheid heeft dit aangepakt met de Operatie Jong (het afstemmen en in onderlinge samenhang brengen van het beleid betreffende jeugd van de diverse ministeries). Na de laatste verkiezingen heeft het Rijk als resultaat van de Operatie Jong en de sturingsadviezen hieruit en een aantal tragische voorvallen besloten het Programmaministerie voor Jeugd en Gezin in te stellen.

Voor de gemeente vormen de prestatievelden binnen de Wmo én de Lokaal Educatieve Agenda de elkaar verbindende leidraden.

In het opstellen van deze notitie is dan ook uitgegaan van bestaand landelijk en lokaal beleid (wet- en regelgeving, vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's). Tevens wordt er gekeken naar landelijke en lokale ontwikkelingen in jeugd- en onderwijsbeleid. Daarnaast is gebruik gemaakt van een aantal databestanden zoals onder andere de Jeugdmonitor Zeeland en Kinderen in Tel Databoek 2006.

### 1.4 Opbouw van de notitie

In Hoofdstuk 1 van deze nota hebben wij u zojuist het doel geschetst.

In het kader van de Wmo prestatievelden 1 en 2 liggen er opdrachten bij de gemeente, waarop een antwoord moet worden geformuleerd. Bij prestatieveld 1 zal worden gekeken naar de taken voor de jeugd zelf en de taken voor de gemeente. Bij prestatieveld 2 zal worden gekeken naar de wijze waarop de gemeente vorm zal geven aan de 5 verantwoordelijkheden in het preventieve jeugdbeleid.

In Hoofdstuk 2 zullen we eerst en vooral de doelgroep bepalen. Om wie draait eigenlijk alles? Hoe groot is deze groep?

Vervolgens zullen we op een rijtje zetten welk beleid nu wordt gevoerd en hoe dat zich positioneert ten aanzien van de Wmo. In hoeverre sluit het huidige beleid aan bij de Wmo? Hebben we al een sluitend of gedeeltelijk antwoord op de vraagstukken waarvoor we worden gesteld? Maar ook: wat hebben we ons voorgenomen en wat speelt er zoal op het gebied van jeugd en Wmo?

In Hoofdstuk 3 zal vervolgens onze beleidsvisie in relatie tot de Wmo worden bepaald, waarna we overgaan tot het stellen van beleidsmaatregelen. Ofwel wat moeten we dan nog allemaal gaan doen en wanneer zullen we dat dan doen.

## Hoofdstuk 2 Inventarisatie

### Doelgroep jeugd

Op 31 december 2006 telde de gemeente Hulst 28.013 inwoners (zie bijlage 1). Hiervan waren er 6.918 (24,7%) in de leeftijd van 0 tot en met 23 jaar. Hierbij moet worden opgemerkt dat er in de leeftijd van 18 tot en met 23 jaar nog ongeveer 360 jongeren in andere gemeenten staan ingeschreven in verband met vervolgopleiding (bijv. Breda, Tilburg, Eindhoven). Zij verblijven echter gedurende het weekend wel bij hun ouders in onze gemeente.

In het jeugdbeleid wordt de totale doelgroep veelal opgedeeld in vier leeftijdsgroepen:

- kinderen in de leeftijd van -9 maanden tot en met 3 jaar (1142 kinderen, 16,5%),
- kinderen van 4 tot en met 11 jaar (2615 kinderen, 37,8%),
- de jeugdigen in de leeftijd van 12 tot en met 17 jarigen (1943 tieners, 28,1%)
- en de jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot en met 23 jaar (1218 jongvolwassenen, 17,6%)

De indeling in deze groepen valt samen met een aantal cruciale momenten in het leven. Tot en met het derde levensjaar speelt het leven van het kind zich voornamelijk af rondom de thuissituatie; het eerste opvoedmilieu. De aandacht voor het kind begint echter bijv. via zwangerschapscontroles al voor de geboorte. Vanaf het vierde levensjaar doet het onderwijs zijn intrede in de leefwereld van het kind. Soms via een aanloopje op de peuterspeelzaal, gaat het kind een groot deel van de dag naar de basisschool. Het tweede opvoedmilieu doet hiermee zijn intrede. Na de basisschool 'verlaat' het kind het kind zijn en wordt hij/zij tiener. De tiener moet tijdens de middelbare schooltijd een paar versnellingen hoger schakelen om meer zelfstandigheid en verantwoordelijkheid te verwerven. De jongvolwassene zal zijn pas verworven (uitgangs)positie in de wereld van de volwassenen bestendigen en uitbouwen.

#### 2.1 Het huidige beleid in relatie tot de Wmo

De gemeente Hulst heeft op het vlak van kinderen/jeugd/jongeren een aantal beleidsnota's vastgesteld:

- Startnota Jeugd- en Jongerenbeleid gemeente Hulst,
- Meerjarenvisie Jeugdbeleid 2002-2007,
- Nota Jongerenparticipatie,
- Toekomstvisie Peuterspeelzaalwerk en
- Het primair onderwijs op weg naar het jaar 2010.

Naast deze nota's werd ook door middel van diverse besluiten van de Gemeenteraad en het College van burgemeester en wethouders beleid vastgesteld.

Kijkend hiernaar moet worden vastgesteld dat deze beleidsnota's en besluiten niet altijd duidelijk toegespitst zijn op een van de prestatievelden van de Wmo. Op zich niet zo heel vreemd, omdat zij al dateren van een paar jaren geleden. De genoemde beleidsnotities hebben overduidelijk wel elementen in zich van de Wmo-prestatievelden 1 en 2.

De documenten behandelen immers onderwerpen als:

- speelruimte,
- jongerenparticipatie,
- jeugdbeleid als gezamenlijke verantwoordelijkheid van jeugd, ouders en overheid,
- spreiding van algemene voorzieningen zo dicht mogelijk bij de leefwereld (de wijk of het dorp) van de jeugdige,
- preventie en
- vrijetijdsbesteding.

De Wmo biedt nu met zijn diverse prestatievelden de mogelijkheid om een duidelijkere onderverdeling en positionering, maar ook samenhang aan te brengen op deze onderwerpen.

## Wmo prestatieveld 1 het bevorderen van de sociale samenhang & leefbaarheid

In Wmo prestatieveld 1 staan de thema's 'leefbaarheid' en 'sociale samenhang' centraal. Leefbaarheid wordt daarbij gedefinieerd als: het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om (thuis of in de buurt) gebruik te maken van (eenvoudige) zorg- en welzijnsdiensten. Het gaat hierbij om de samenhang in de activiteiten: wonen, werken, verzorgen, leren en ontspannen. De 'sociale samenhang' betreft de relatie die de bewoners hebben met hun leefomgeving. Uit gegevens van de Jeugdmonitor Zeeland blijkt bijvoorbeeld dat in 2005 90% van de ouders met jonge kinderen (3 of 4 jaar oud) aangaven graag in hun wijk of kern te wonen. Zij ervaren dus een redelijk sterke sociale samenhang.

In relatie tot het Wmo-prestatieveld 1 willen wij ons bij deze inventarisatie toespitsen op een aantal (leeftijds)specifieke onderwerpen:

- a. speelruimte,
- b. peuterspeelzaalwerk,
- c. kinderopvang,
- d. jongerenparticipatie
- e. Breedtesport en
- f. vrijetijdsbesteding.

### Ad a. Speelruimte

De term speelruimte wordt veelal gebruikt voor de fysieke omstandigheden van een plaats, te weten een speeltuintje of een trapveldje. Maar speelruimte is meer dan dat alleen. Het betreft ook de fysieke, niet speciaal daartoe ingerichte ruimte waarvan een kind gebruik maakt om zijn spel te laten plaatsvinden. Hierbij kan men denken aan: de boom in het plantsoentje waar je lekker in kunt klimmen, de brandgang achter huizen waar je kunt hinkelen, het overdekte winkelcentrum waar je kunt schuilen voor een regenbui of het 's avonds lege parkeerterrein waar je kunt voetballen of elkaar gewoon 'ontmoet'.

Kinderen/jeugdigen ervaren en gebruiken 'ruimte' om zich heen al naar gelang de leeftijd en/of ontwikkelingsfase waarin zij zijn en zijn zo creatief dat zij soms speeltoestellen op geheel andere wijze gebruiken dan waarvoor zij aanvankelijk door volwassenen werden bedacht en geplaatst.

In de nota Meerjarenvisie Jeugdbeleid werd opgenomen dat de gemeente speerpunten zou maken van:

- het realiseren van op de behoeften afgestemde speel- en ontmoetingspunten zo dicht mogelijk in de wijk of buurt van de kinderen of jeugdigen en
- het daar waar nodig en mogelijk realiseren van 'ruimte' waar ongeorganiseerde en alternatieve sportbeoefening mogelijk is.

Terugkijkend op deze speerpunten kunnen we vaststellen dat er een aantal projecten zijn gerealiseerd. In Clinge, Heikant, Sint Jansteen, Kloosterzande en onlangs in Vogelwaarde werden speelterreinen aangepast aan de behoeften van de gebruikers, waarbij tevens oog werd gehouden voor de belangen van de omwonenden. Ervaring leert dat hierin een duidelijke spanningsboog kan zitten, welke over het algemeen met overleg en afspraken met alle betrokkenen wel te overbruggen is.

Naast de gerealiseerde projecten bestaan er in diverse wijken en kernen nog vragen om dergelijke aanpassingen te doen of speelterreintjes in te richten. Terzijde moet zeker worden opgemerkt dat door eigen werkzaamheid en fondsenwerving in Lamswaarde een zogenoemde Sport Ontmoetings Plaats is gerealiseerd door de inwoners van dit dorp.

Voorgaande neemt echter niet weg dat er geregeld signalen komen uit een wijk of kern dat in het bijzonder tieners de (speel-)ruimte dusdanig gebruiken dat dit een inbreuk doet op de leefwereld van omwonenden. Men ervaart hiervan overlast. Veelal blijkt in contact met de betreffende tieners dat zij zich niet bewust waren van het gegeven dat zij met hun gedragingen overlast bezorgen bij omwonenden.

#### Ad b. Peuterspeelzaalwerk

In de notitie 'Het primair onderwijs op weg naar het jaar 2010' (mei 2003) werd de positie van het peuterspeelzaalwerk als voor- en vroegschoolse educatieve voorziening gepositioneerd. De notitie geeft de visie van de gemeente weer op de ontwikkeling van de 'brede school'. In dit beeld gaan we er van uit dat alle initiatieven waarbij diverse voorschoolse, vrije tijds, welzijn- en hulpverleningsactiviteiten worden gekoppeld aan de school. De kern van de brede school is samenwerking tussen de school en andere instellingen/organisaties; mogelijk onder eenzelfde dak, maar niet persé noodzakelijk. In eerste instantie wordt in de vorming van brede scholen ingezet op de verticale samenwerking, waarbij instellingen die actief zijn op het vlak van voor- en naschoolse opvang en voor- en vroegschoolse educatie betrokken zijn (kinderopvang - peuterspeelzaalwerk - primair onderwijs). Na de realisatie van de verticale samenwerking zal worden ingezet op de horizontale samenwerking: het 'toevoegen' van onder andere het consultatiebureau en de diverse vrijetijdsvoorzieningen.

In deze nota wordt dit onderwerp niet verder uitgewerkt, maar dit wordt nader behandeld in de nota 'onderwijsbeleid'.

In de 'Toekomstvisie Peuterspeelzaalwerk' (juli 2005) werd de inhoudelijke visie op de werksort vastgelegd.

Het peuterspeelzaalwerk werd duidelijk bestempeld tot een basisvoorziening binnen de keten van jeugdvoorzieningen. In deze werksort wordt een onderscheid gemaakt in drie ambitieniveaus:

- op ambitieniveau 1 is men bezig om de peuters te laten spelen en ontmoeten;
- op ambitieniveau 2 is er een uitbreiding van spelen en ontmoeten met ontwikkelen en signaleren en
- op ambitieniveau 3 wordt niveau 2 nog uitgebreid met ondersteunen.

Het reguliere peuterspeelzaalwerk, waar we het hier en nu over hebben, speelt zich af op de ambitieniveaus 1 en 2. Ambitieniveau 3 is de verdieping naar het Voor- & Vroegschoolse Educatie (VVE). Hierop wordt zoals hierboven vermeld in nota 'onderwijsbeleid' nader ingegaan.

Met ingang van 1 mei 2006 heeft de Stichting Peuterspeelzalen Hulst de organisatie en uitvoering van al het peuterspeelzaalwerk in de gemeente ter hand genomen. Er zijn zogenoemde peuterspeelzalen in 10 verschillende kernen, waarvan een aantal ondergebracht zijn in een basisschool.

Op basis van de Algemene Subsidieverordening 2007 en de beleidsregel 9 Peuterspeelzalen ontvangt de Stichting Peuterspeelzalen Hulst een budgetsubsidie. Er is een bereik van 47% van het totale aantal 2 en 3 jarigen in de gemeente. Uit gegevens van de Jeugdmonitor Zeeland blijkt dat er een daling is in het bereik van het peuterspeelzaalwerk. In de jaren 2002 en 2004 was er nog een bereik van 54% (Zeeuws gemiddeld 2002 60% - 2004 60%) en in 2006 bereikte het peuterspeelzaalwerk nog 52% van het totale aantal 2- en 3-jarigen (Zeeuws gemiddeld 57%). Daarnaast is ook het effect van de 'ontgroening' (de afname van het aantal kinderen op de gehele bevolking) en de 'vergrijzing' (de toename van het aantal senioren op de gehele bevolking) van groot belang. Tevens hebben de wijzigingen in de financieringsstructuur van de kinderopvang er toe bijgedragen dat veel ouders een keuze maakten voor of peuterspeelzaalwerk of kinderopvang, maar zeker niet meer gelijktijdig. Het budgetsubsidie voor het peuterspeelzaalwerk is gebaseerd op een subsidiegrondslag per peuter per jaar. Er bestaat een verhouding van 64% subsidie t.o.v. 36% ouderbijdrage. Uit gegevens van de Jeugdmonitor Zeeland blijkt dit in de pas te lopen met de overige Zeeuwse gemeenten.

#### Ad c. Kinderopvang

Met ingang van 1 januari 2005 is de Wet kinderopvang in werking getreden.

De insteek van deze wet is om het ouders makkelijker te maken om arbeid en de zorg voor kinderen te kunnen combineren.

In het kader van de wet heeft een gemeente een aantal verantwoordelijkheden:

1. het verstrekken van een bijdrage ten behoeve van kinderopvang voor een specifieke vastgestelde gemeentelijke doelgroep

Op basis van de Verordening Wet kinderopvang wordt aan ouders die behoren tot de wettelijk vastgestelde gemeentelijke doelgroep (artikel 22 Wet kinderopvang) een bijdrage in de kosten van de kinderopvang verstrekt. Dit om hen de mogelijkheid te bieden om de zorg voor de kinderen beter te kunnen combineren met het verrichten van arbeid (of een scholing gericht op het verkrijgen van arbeid).



## 2. handhaving en toezicht op de geboden kwaliteit

De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht en de handhaving op de kwaliteit van de geboden kinderopvang. Deze taak valt uiteen in een drietal onderdelen. Ten eerste houdt de gemeente een register bij van alle binnen haar grenzen aangeboden kinderopvang. Vervolgens houdt de GGD-Zeeland namens de gemeente jaarlijks toezicht op de geboden kwaliteit (vastgelegd in een pakket van voorschriften). Als laatste kan de gemeente op basis van vastgesteld beleid ter handhaving ervan een aantal verschillende maatregelen nemen indien geconstateerd wordt door de GGD-Zeeland dat er niet wordt voldaan aan de kwaliteitseisen.

## 3. stimulerende omgeving scheppen om kinderopvang mogelijk te maken

In de gemeente Hulst zijn gezien de beperkte grootte van de gemeente een relatief groot aantal verschillende organisaties actief (zie bijlage 2). Er zijn 11 aanbieders van kinderopvang die op 18 verschillende locaties dagopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang aanbieden. In totaal worden momenteel 147 plaatsen dagopvang en 228 plaatsen buitenschoolse opvang aangeboden. Er zijn 2 aanbieders van gastouderopvang. Sinds de invoering van de Wet kinderopvang zijn er 5 werklocaties waar kinderopvang wordt aangeboden bijgekomen. Deze uitbreidingen zijn ontstaan, omdat de gemeente bereid was om mee te werken aan het wijzigen van de vigerende bestemming op de bepaalde locaties.

### Ad d. Jongerenparticipatie

Eind 2001 werd in de 'oude' gemeente Hulst de nota Jongerenparticipatie vastgesteld.

In deze nota werd de doelstelling van jongerenparticipatie als volgt vermeld:

*De jongeren in de gemeente Hulst op een directe en indirecte manier laten participeren in het ontwikkelen en uitvoeren van zowel structureel als incidenteel jeugd- en jongerenbeleid.*

Op basis van een uitgevoerde enquête werd geconcludeerd dat een eerste stap naar structurele jongerenparticipatie kon worden ingezet door middel van een jeugddebat. De jeugd van Hulst greep op 10 januari 2004 de mogelijkheid aan om in gesprek te gaan met vertegenwoordigers van de raadsfracties. Uit dit debat kwamen een viertal actiepunten:

#### 1. Jongeren laten participeren in beleid via de lijnen van de wijk- en dorpsraden.

In samenwerking met de wijk- en dorpsraden werd aansluitend op het jeugddebat een inventarisatie opgesteld van de verschillende vormen van jongerenparticipatie binnen deze structuren. Het bleek namelijk dat er bij een aantal raden al verschillende manieren van participatie bestonden. Deze vormen werden beschreven en gepresenteerd aan de overige wijk- en dorpsraden. Tevens werd ondersteuning bij de implementatie ervan aangeboden door zowel de raden met ervaring als de gemeente. Onlangs hebben wij een kort onderzoek gedaan naar de huidige stand van zaken. Jammer genoeg is gebleken dat er bij nog maar 4 raden sprake is van enige vorm van jongerenparticipatie.

#### 2. Organisatie van vraaggestuurde activiteiten/evenementen onder toepassing van het uitgangspunt: voor en door jongeren.

De organisatie van het 1<sup>e</sup> jeugddebat werd gedaan door een groep jongeren. Dezelfde groep nam de opdracht om vraaggestuurde activiteiten/evenementen te organiseren voor hun leeftijdsgenoten aan. Hiermee werd Youth4All 'geboren'.

Youth4All heeft na een aanloopperiode een aantal geslaagde activiteiten georganiseerd (diverse workshops en themafeesten). Onlangs heeft Youth4All op basis van een korte enquête onder leerlingen van het Reynaertcollege het jaarwerkplan voor 2007 gepresenteerd. Hierin is een diversiteit van vraaggestuurde activiteiten gepland, waaronder een jeugddebat. Youth4All heeft de beschikking over een jaarlijks uitvoeringskrediet. Daarnaast is er inzet van ambtelijke ondersteuning.

#### 3. Het realiseren van een plaats voor activiteiten voor jongeren: Jongerencentrum.

Gelijktijdig met de uitvoering van de activiteiten van Youth4All groeide ook het besef bij deze groep dat een vaste locatie voor het uitvoeren van activiteiten zeer welkom zou zijn. Bij de presentatie van het werkplan 2007 heeft Youth4All nogmaals aandacht gevraagd voor de realisatie van een jongerencentrum.

4. Jaarlijks een gesprek/debat houden tussen jeugd en vertegenwoordigers van de raadsfracties.

Youth4All heeft getracht om een 2<sup>e</sup> debat te organiseren, maar dit moest helaas door een te geringe belangstelling onder jongeren worden afgeblazen. Wellicht heeft op dat moment de te geringe ervaring van de groep in het organiseren van evenementen en dus ook iets als dit kunnen bijdragen aan het mislukken van een 2<sup>e</sup> Jeugddebate. Echter op het jaarprogramma van Youth4All voor 2007 is wederom een debat opgenomen. De uitwerking hiervan zal ter hand worden genomen.

#### Ad e. Breedtesport

Hoewel sportbeleid in een aparte nota zal worden vastgelegd, wensen wij hier wel in te gaan op een onderdeel van het project Breedtesport: Zeeuws-Vlaanderen, grenzeloos sportief in beweging.

De Zeeuws-Vlaamse gemeenten maken gezamenlijk met dit project gebruik van de stimuleringsregeling van het Ministerie van VWS om gedurende een periode van 4 jaren de lokale sport te versterken.

Een onderdeel van het project richt zich specifiek op jeugdigen.

De gemeenten willen een samenhangend patroon van voorzieningen en regelingen tot stand brengen, die voor jongeren optimaal toegankelijk zijn en dat is afgestemd op hun wensen en behoeften. Binnen dit kader zijn preventie ten aanzien van gezondheid en jongerenparticipatie dan ook speerpunten. De breedtesportimpuls wordt gezien als een ontwikkeling die aan voornoemd samenhangend patroon gestalte kan geven door:

- het stimuleren van jongeren in het actief bedenken, opzetten en uitvoeren van eigen sport- en bewegingsactiviteiten
- het daar waar nodig en mogelijk realiseren van 'ruimte' waar ongeorganiseerde en alternatieve sportbeoefening mogelijk is
- het stimuleren van het gebruik maken van al bestaande, lokale sportvelden
- het bevorderen van de samenwerking tussen jeugd/jongeren en sportaanbieders.

In onze gemeente zijn op basis van de methodiek WhoZnext 2 groepjes jongeren bij 2 verschillende sportclubs actief. Zij organiseren binnen hun vereniging zelf activiteiten voor hun leeftijdsgenoten. Hierdoor ervaren zowel de club als de jeugdleden meer dynamiek binnen de vereniging. Mogelijk zullen op termijn een aantal leden van de WhoZnext-teams door deze positieve ervaringen doorstromen in ander vrijwilligerswerk binnen de club of in hun leefomgeving.

Daarnaast is er een initiatief van de ongeorganiseerde skaters - gebruikers van de skatebaan aan het Havenfort - om in samenwerking met het ROC Westerschelde en de gemeente te bezien of een uitbreiding van de toestellen mogelijk is. Hiermee nemen zij zelf initiatief en gedeelde verantwoordelijkheid in de organisatie en beleving van hun sport.

Begin 2007 is naast de methodiek van WhoZnext ook in onze gemeente sportbuurtwerk van start gegaan. In samenwerking met organisaties in wijken en kernen wordt aan de jeugd een breed palet van sportactiviteiten aangeboden. Dit palet wordt samengesteld op basis van de vraag van de jeugdigen en staat in beginsel los van de aanwezige sportverenigingen en scholen. In de loop van 2007 en 2008 zal in zoveel als mogelijk kernen sportbuurtwerk worden aangeboden als naschoolse activiteit en gedurende de schoolvakanties. Ook hier is het onderwijsveld belangrijk. Het treedt op als zowel vindplaats van de doelgroep als samenwerkingspartner.

#### Ad f. Vrijtijdsbesteding

Uit de Jeugdmonitor Zeeland blijkt dat de jeugd in Hulst bij onderzoeken gedurende verschillende jaren qua lidmaatschap van een vereniging of club (geen sport) op het Zeeuwse gemiddelde zit.

In 2003 bedroeg het Zeeuwse gemiddelde 40% van de kinderen in groep 6; in Hulst was 39% van deze doelgroep lid.

In onze gemeente is een uitgebreid scala aan vrijetijdsvoorzieningen voor jeugdigen. Dit loopt via scouting naar hobbyclub's, via uitleen van spelmateriaal naar jeugdvakantieweek en via straatspelendag naar jeugdsozen.

Natuurlijk zijn er naast deze vormen van vrijetijdsbesteding nog tal van club's en verenigingen waar jeugdigen lid van zijn. Hier beperken wij ons echter tot die activiteiten die op basis van de Algemene Subsidie Verordening en de beleidsvelden 10.1 tot en met 10.4 in aanmerking kunnen komen voor een gemeentelijke subsidie (al naar gelang de grootte een waarderings- of een budgetsubsidie met daaraan gekoppeld een uitvoeringsovereenkomst) of een uitvoeringskrediet.

Op basis van het beleidsveld 10.1 'Jeugdwerk: organisaties met een activiteitenprogramma' wordt aan 7 organisaties ten behoeve van samen 711 kinderen (voornamelijk in de leeftijdsgroep 4 tot en met 11 jaar) een waarderingssubsidie verleend. Daarnaast worden aan de jeugdsozen in Clinge en Sint Jansteen uitvoeringskredieten beschikbaar gesteld. Hier is een bereik van samen 300 kinderen. Jaarlijks wordt nagenoeg geen beroep gedaan op de subsidiemogelijkheden van beleidsveld 10.2 'Jeugdwerk: éénmalige activiteiten ten behoeve van jeugd'. Er zijn een aantal subsidies verleend ten behoeve van de organisatie/uitvoering van een straatspelendag.

Op basis van beleidsveld 10.3 'Jeugdwerk: voorzieningen met een activiteitenprogramma en een eigen accommodatie' wordt jaarlijks budgetsubsidie verstrekt aan de 2 scoutinggroeperingen. Tenslotte wordt op basis van beleidsveld 10.4 'Jeugdwerk: ondersteunende organisaties' een budgetsubsidie verstrekt aan Scoop ten behoeve van de deelname aan de Jeugdmonitor Zeeland. Daarnaast ontvangt Youth4All op basis van dit beleidsveld jaarlijks een uitvoeringskrediet.

### **Wmo prestatieveld 2 op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders**

In Wmo-prestatieveld 2 staat de op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders (verzorgers) centraal.

In het kader van dit prestatieveld moet een sluitend preventief jeugdbeleid zeer zeker worden gezien in samenhang met andere beleidsterreinen. Hierbij moet men denken aan lokaal sociaal beleid, jeugdgezondheidszorg, Leerplichtwet, Wet Regionale Meld- en Coördinatiefunctie, onderwijsachterstandenbeleid, de Lokaal Educatieve Agenda en integrale veiligheid.

Er gebeurt op diverse beleidsterreinen nogal wat ten aanzien van preventief jeugdbeleid:

- Elektronisch Kind Dossier/Verwijsindex - Jeugdgezondheidszorg
- Opvoedbureau - Jeugdgezondheidszorg
- Let op de Kleintjes - Jeugdgezondheidszorg
- De Gezonde School - Jeugdgezondheidszorg
- School Maatschappelijk Werk - Onderwijs/zorg
- Sociaal Medische Teams - Onderwijs/zorg
- Politie en Schoolveiligheid - Onderwijs
- Veilige honken - Onderwijs
- Brede Scholen - Onderwijs
- Voor- en Vroegschoolse Educatie - Onderwijs
- Regionaal Meld- en Coördinatie punt- Onderwijs
- Kwaliteitsimpuls bewegingsonderwijs (onderdeel Breedtesport) - Sport
- Geïntegreerde jeugdgezondheidszorg -9 mnd tot 19 jaar - Jeugdgezondheidszorg
- Leerplicht/schoolverzuim - Onderwijs
- Zorg in en om de school - Onderwijs
- enz.

Het is echter voor iedereen in deze werkvelden duidelijk dat er een gebrek is aan nadrukkelijke samenhang en een sluitende aanpak hierin.

Een aantal onderdelen van preventief jeugdbeleid die niet binnen andere terreinen zijn geregeld zijn:

- a. Jeugdmonitor Zeeland,
- b. Bureau Halt - Preventie4U,
- c. Vroeg Erbij Team en
- d. Huiselijk Geweld (Wmo-prestatieveld 7)

#### **Ad a. Jeugdmonitor Zeeland**

Ook onze gemeente is naast de overige Zeeuwse gemeenten, de Provincie en verschillende organisaties die werkzaam zijn op het gebied van jeugd (o.a. de GGD-Zeeland, SportZeeland, RPCZ en de Regiopolitie Zeeland) deelnemer aan de Jeugdmonitor Zeeland. Hoofdverantwoordelijke voor de uitvoering van de jeugdmonitor is Scoop.

De jeugdmonitor brengt in kaart hoe het de Zeeuwse jeugd vergaat. Dit doet zij door systematisch gegevens te verzamelen over de leefwereld van kinderen en jongeren tot en met 23 jaar. Deze gegevens zijn onderverdeeld in 10 categorieën: onderwijs, welzijn, cultuur, gezondheid, jeugdzorg, wonen, arbeid, veiligheid, sport en algemeen.

Daarmee levert de jeugdmonitor een schat van informatie op, waaruit tendensen kunnen worden afgeleid en welke betrokken wordt bij het ontwikkelen, onderbouwen, evalueren en bijstellen van jeugdbeleid.

#### Ad b. Bureau Halt

Opgroeien gaat gepaard met het aftasten van grenzen. Sommige jeugdigen zoeken deze grens wat nadrukkelijker op dan anderen.

Op het moment dat een jongere tussen de 12 en 16 jaar een vergrijp pleegt (nog geen strafbaar feit) en hij/zij komt hierdoor in contact met de politie, dan zal hij/zij bij een eerste vergrijp worden doorverwezen naar het Bureau Halt voor afdoening van een straf. Het is echter in de loop der jaren gebleken dat de leeftijdsgrens steeds lager komt te liggen. Voor de jeugdigen tot 12 jaar is als reactie hierop de zogenaamde STOP-afdoening gestart.

De gemeenten in Zeeuws-Vlaanderen hadden voor de uitvoering gekozen voor een samenwerking hierin via het Bureau Halt Zeeuwsch-Vlaanderen. Deze organisatie zorgde zowel voor de Halt-/Stop-afdoeningen als voor de overige gemeentelijke verantwoordelijkheden: preventie én voorlichting en advies.

Medio 2005 werd door het Ministerie van Justitie (de Halt-/Stop-afdoeningen vallen onder de verantwoordelijkheid van dit ministerie) besloten om het aantal Halt-bureaus te beperken tot 1 bureau per politieregio. Met ingang van 1 juli 2005 worden alle afdoeningen uitgevoerd vanuit het Bureau Halt Zeeland. In bijlage 3 treft u een overzicht aan van de Halt-afdoeningen met ingang van januari 2006.

#### Preventie4U

Onder invloed van bovengenoemde gedwongen ontwikkeling werd er voor gekozen om in Zeeuws-Vlaanderen de taken preventie én voorlichting en advies nog steeds in samenwerking uit te laten voeren en daartoe het Bureau Halt Zeeuwsch-Vlaanderen om te vormen tot de organisatie Preventie4U. Deze biedt nu aan alle basisscholen in de drie gemeenten een keuzemenu aan. Deze vorm van werken heeft er ook toe bijgedragen dat er een opvolging is gekomen van het door de politie beëindigde aanbod van het School Adoptie Plan 'Doe effe normaal'. De financiering van Preventie4U wordt gedaan op basis van een gemeentelijke bijdrage per inwoner.

In onze gemeente hebben 13 van de 16 basisscholen gereageerd op het aanbod van Preventie4U en een eigen keuzemenu samengesteld. 1 Basisschool had wel gereageerd, maar was vergeten om de afzender te vermelden. En 2 basisscholen hadden besloten om het schooljaar 2006/2007 geen keuzemenu samen te stellen, omdat de huidige groep 8 al als leerlingen in groep 6/7 en 7/8 al vergelijkbare lessen in het School Adoptieplan hadden gehad.

Ook het speciaal basisonderwijs maakt gebruik van de keuzemenu's van Preventie4U.

Preventie4U werkt bij de uitvoering van de diverse onderdelen samen met andere partijen, te weten: Connexion, leerlingen van de opleiding tot agent van het ROC-Zeeland, vrijwilligers van 3VO en medewerkers van het Anti Discriminatie Bureau Zeeland.

#### Ad c. Vroeg Erbij Team

Het Vroeg Erbij Team (VET) zet, door in een vroegtijdig stadium in te grijpen, in op het voorkomen, het verminderen c.q. terugdringen van jeugdcriminaliteit. Daarnaast tracht men het probleemoplossende vermogen van de jongeren en het gezin te versterken en de samenwerking tussen politie, het Algemeen Maatschappelijk Werk, het Bureau Jeugdzorg Zeeland en andere instellingen die zich bezighouden met jeugdcriminaliteit te verbeteren.

In 2006 zijn 6 jongeren en het gezin waar zij deel van uit maken in begeleiding geweest bij het VET.

#### Ad d. Huiselijk Geweld

Het vraagstuk rondom huiselijk geweld wordt in de Wmo gekaderd in prestatieveld 7. Wij willen echter zeer zeker ook op deze plaats stil staan bij dit onderwerp, temeer omdat in nagenoeg alle gevallen kinderen of slachtoffer of getuige/omstander zijn van huiselijk geweld.

Het is een gegeven dat er achter de Nederlandse voordeur meer geweld voorkomt dan we wensen. Het is de meest voorkomende geweldsvorm in onze samenleving.

Onder huiselijk geweld wordt verstaan iedere vorm van lichamelijk, seksueel of psychisch geweld in de huiselijke kring ten opzichte van een kind, partner of huisgenoot. Maar ook verwaarlozing of mishandeling van ouderen valt onder huiselijk geweld.

Uit onderzoeken is gebleken dat jaarlijks maar liefst 60 vrouwen en 50 kinderen overlijden door huiselijk geweld. Bijna de helft van alle Nederlanders maakt het ooit mee en een kwart ondervindt dagelijks de gevolgen ervan.

Om hier een gedegen oplossing voor te bieden werd door het Rijk op basis van de nota 'Privé geweld - Publieke zaak' (2002) via een stimuleringsmaatregel van het Ministerie van VWS middelen beschikbaar gesteld om op regionaal niveau een antwoord te bieden. De Zeeuwse gemeenten en de Provincie hebben met deze en eigen middelen het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Zeeland (ASHGZ) voor de projectperiode 2005-2007 ingesteld. Het ASHGZ is geen nieuwe organisatie, maar een betere regie en organisatie van het hulpaanbod dat al in Zeeland bestond. De gemeenten, Provincie en de zorgaanbieders hebben dit vastgelegd in een samenwerkingsconvenant. Momenteel wordt er gewerkt aan een evaluatie op de werking en effectiviteit van het ASHGZ en de vorm van voortzetting ervan. Duidelijk is wel dat bij het voortzetten ervan dit gepaard zal gaan met het wegvallen van de middelen uit de stimuleringsbijdrage van het Rijk en dus aanvullende gemeentelijke middelen nodig zullen zijn. De functionaliteit van het ASHGZ valt onder de gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden van de prestatievelden 2 en 7 binnen de Wmo. Gedurende de periode januari 2006 tot en met april 2007 waren er gemiddeld 13.4 meldingen per maand van huiselijk geweld in onze gemeente. Het is bekend dat dit niet alle gevallen van huiselijk geweld zijn, omdat enerzijds niet alle zorgaanbieders op een gelijklopende manier registreren. Hulpvragen die anders binnenkomen, maar waarbij ook sprake is van huiselijk geweld, worden op deze manier niet zichtbaar. Anderzijds worden niet alle gevallen van huiselijk geweld ook gemeld of krijgen zij aandacht via andere hulpverleningstrajecten.

Wellicht op het eerste zicht zijn het verontrustende cijfers, maar de toch positieve keerzijde hiervan is dat er pas bij melding ook een hulpverleningstraject - ook daderhulpverlening - kan worden ingezet! Feitelijk is elk niet gemeld geval van huiselijk geweld een drama dat voortduurt met mogelijk blijvende schadelijke gevolgen voor de slachtoffers (en daders) en soms tragische afloop.

## 2.2 Beleidsvoornemens

In het 'Werkprogramma gemeenteraad 2006-2010' komen in diverse programma's voorstellen van de raadsfracties met betrekking tot jeugd terug. Hiermee staat integraal jeugdbeleid zeer duidelijk op de agenda van de Raad.

In het Programma Veiligheid wordt aandacht gevestigd op een brede evaluatie van het drugsbeleid, waaronder preventieve voorlichting op scholen over het gebruik van alcohol en drugs. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor veilige fietsroutes voor schoolgaande kinderen. Dit in combinatie met het lopende project 'Fietsveilige route'.

In het Programma Onderwijs en Kinderopvang wordt gesteld dat het doorontwikkelen van de 'brede scholen' centraal uitgangspunt van beleid dient te zijn. Tevens moet er sprake zijn van goede, betrouwbare en betaalbare kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.

Binnen het Programma Sport, Cultuur en Recreatie wordt via het opstellen van een startnotitie aandacht gevraagd voor het invoeren van een gratis sport- en cultuurpas voor jongeren tot en met 18 jaar. Daarnaast verzoekt de Raad aan het College haar te adviseren met betrekking tot een vast centraal gelegen honk voor de 'Youth4All-doelgroep'.

Met het Programma Welzijn en Zorg wordt ingezet op een 'kansrijk jeugdbeleid', waarbinnen jongeren worden uitgedaagd en gestimuleerd om verantwoordelijkheid op zich te nemen voor hun woon- en leefomgeving. Jongeren hebben recht op een plek in Hulst, waarover zij zeggenschap en verantwoording krijgen en dragen. De uitvoering van het jeugdbeleid zou hierin ondersteund moeten worden door een jeugdveldwerker.

Tenslotte wordt binnen het Programma Ruimtelijke Ordening aandacht gevraagd voor woonmogelijkheden voor thuisverlaters, jonge huishoudens en starterswoningen.

## 2.3 Trends en ontwikkelingen in relatie tot de Wmo

### Wmo-prestatieveld 1 het bevorderen van de sociale samenhang & leefbaarheid

Binnen Wmo prestatieveld 1 hebben wij het onderwerp peuterspeelzaalwerk gevat als een basisvoorziening. Het reguliere peuterspeelzaalwerk (de ambitieniveaus 1 en 2) speelt zich af binnen het kader van deze nota. Het ambitieniveau 3 (de voor- en vroegschoolse educatie) hebben wij gevat binnen het onderwijsbeleid.

Het peuterspeelwerk als geheel maakt, na de grote omslag in de professionalisering van de werksoort, nog steeds een grote ontwikkeling door. Duidelijk is dat de scheidslijn tussen peuterspeelzaalwerk en kinderopvang aan het vervagen is, ofwel de beide werksoorten komen steeds meer tot elkaar. Tegelijkertijd valt waar te nemen dat én het peuterspeelzaalwerk én de kinderopvang steeds meer aansluiting krijgen (mede in de ontwikkeling van de brede scholen) bij het onderwijsveld. Zo moet bijvoorbeeld het basisonderwijs met ingang van 1 augustus 2007 een antwoord bieden op de vraag van ouders voor kinderopvang. De trend is in ieder geval ingezet dat peuterspeelzaalwerk en kinderopvang hoogstwaarschijnlijk op termijn onderdeel zullen gaan uitmaken van de 'schoolcarrière' van kinderen.

### Wmo-prestatieveld 2 op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders

Binnen Wmo prestatieveld 2 zijn de ontwikkelingen heel courant en duidelijk.

Met de invoering van de Wet op de Jeugdzorg (WJZ) werd de toegang tot en het recht op jeugdzorg (bij indicatie daartoe) geregeld. De geïndiceerde jeugdzorg werd nadrukkelijk een verantwoordelijkheid van de Provincie. De gemeente werd verantwoordelijk voor het lokale preventief jeugdbeleid. De basis voor dit preventieve jeugdbeleid is vastgelegd in een 5-tal gemeentelijke verantwoordelijkheden c.q. functies:

1. informatie en advies voor kinderen én hun ouders;
2. signalering bij (dreigende) problemen;
3. toeleiding naar hulp op lokaal en regionaal niveau;
4. lichtpedagogische hulp en
5. zorgcoördinatie ingeval van meerdere problemen in een gezin.

Op basis van de WJZ werden de Provincie en de Zeeuwse gemeenten verplicht afspraken te maken over de aansluiting tussen hun beider verantwoordelijkheden.

In 2006 is een Task Force Jeugd Zeeland ingesteld. De missie van de Task Force Jeugd Zeeland (bestaande uit de Gedeputeerde Jeugd en portefeuillehouders jeugd namens de 3 Zeeuwse regio's) is om een structuur te scheppen voor een efficiënt en effectief jeugdbeleid in Zeeland. Zij staat een basisinfrastructuur voor jeugd in Zeeland voor met als kenmerken: overzichtelijk, toegankelijk en samenhangend. De basisinfrastructuur bestaat in ieder geval uit de volgende elementen:

1. Centra voor Jeugd en Gezin binnen de Zeeuwse gemeenten.
2. Zorgstructuren rond de scholen.
3. Gezamenlijk en afgestemd preventieaanbod.
4. Cliëntgerichte netwerkvorming tussen de betrokken instellingen.

De missie van de Task Force sluit aan bij prestatieveld 2 van de WMO: zorg voor alle in de gemeente wonende jeugdigen en hun ouders bij wie sprake is van opgroei-, opvoed- en/of ontwikkelingsproblemen.

Bij de Task Force zijn niet alleen de Provincie en de Zeeuwse gemeenten betrokken, maar ook de zorgaanbieders en de basisvoorzieningen (w.o. scholen). De scholen laten zich in de Task Force vertegenwoordigen door het Regionaal Overlegplatform Zeeland (ROP).

De aandacht voor de vorming voor Centra voor Jeugd en Gezin staat ook op rijksniveau binnen het nieuw gevormde Programmaministerie voor Jeugd en Gezin zeer centraal. Op zich is het opstellen van een apart programmaministerie al een zeer indrukwekkende stap voorwaarts in de bundeling van jeugdbeleid op rijksniveau.

De opdracht die Minister Rouvoet zich heeft gesteld luidt: Kinderen moeten een goede start worden gegeven. Gezinnen vormen daarvoor een uitstekende basis. Het programmaministerie brengt samenhang in het beleid rond jeugd, gezin, onderwijs en werk. Beleid dat nu is verdeeld over diverse ministeries.

In een toespraak op 15 juni 2007 aan de artsenvereniging jeugdgezondheidszorg gaf minister Rouvoet aan:

“Aan het einde van deze kabinetsperiode, in 2011, zal er in vrijwel elke gemeente een Centrum voor Jeugd en Gezin staan. In grotere gemeenten komen er mogelijk meerdere van deze centra, met name in de zogeheten aandachtswijken. Kleinere gemeenten kunnen eventueel samen één Centrum voor Jeugd en Gezin opzetten.

Op het punt van de vroegtijdige signalering en een goede verwijzing naar de juiste instanties moeten de Centra voor Jeugd en Gezin een belangrijke functie gaan vervullen. Maar dat lukt natuurlijk alleen als die centra én laagdrempelig zijn én zich fysiek letterlijk in de buurt van het gezin bevinden. Met andere woorden: in elke gemeente waar nu een consultatiebureau is, zou een Centrum van voor Jeugd en Gezin moeten komen. Daar kunnen aanstaande ouders, ouders met kinderen en ook de jongeren zelf terecht met vragen en problemen op het gebied van gezondheid, opgroeien en opvoeden. Concreet houdt dat in dat zo'n centrum zich richt op de doelgroep van kinderen en jongeren van min negen maanden tot 23 jaar en hun ouders. Toch wil ik dat er met het oog op de herkenbaarheid voor ouders en kinderen een basismodel komt voor elk Centrum voor Jeugd en Gezin. In dat basismodel moeten wat mij betreft de volgende onderdelen zitten:

- 1) de jeugdgezondheidszorg, oftewel de consultatiebureaus en de GGD;
- 2) de functies van het preventief jeugdbeleid uit de Wet maatschappelijke ondersteuning, dus: informatie en advies, toeleiding naar de hulp, licht pedagogische hulp, coördinatie van de zorg. Onder die functies vallen ook gezinscoaching en opvoedingsondersteuning;
- 3) een voorpost van het Bureau Jeugdzorg, dat wil zeggen iemand die de relatie kan leggen tussen het Centrum voor Jeugd en Gezin en het Bureau Jeugdzorg en
- 4) iemand die zorgt dat er relatie is met het onderwijsveld.”

## 2.4 Conclusies op de inventarisatie

### Wmo prestatieveld 1 het bevorderen van de sociale samenhang & leefbaarheid

Ten aanzien van speelruimte is enig beleid vastgesteld, maar dit blijkt niet altijd afdoende te zijn. Er zal een duidelijkere visie moeten worden vastgelegd op het begrip speelruimte en hoe de gemeente daarmee omgaat. De beschikbaarheid van speelruimte - zowel formeel ingericht als informeel in gebruik - voor de diverse leeftijdsgroepen zal in beeld moeten worden gebracht en worden afgezet tegen de behoefte eraan.

Het peuterspeelzaalwerk wordt gezien als een basisvoorziening in het kader van dit prestatieveld. Daarnaast maakt het onderdeel uit van het integrale jeugdbeleid in relatie tot onderwijsbeleid (de aansluiting met de lokaal educatieve agenda - onderwijsbeleid). De aansluiting tussen peuterspeelzaalwerk en kinderopvang is duidelijk ingezet. Tevens groeien beide werksoorten meer en meer richting het onderwijsveld.

In het kader van de subsidiëring van het peuterspeelzaalwerk zijn een aantal criteria vastgelegd. Doch in tegenstelling tot de kinderopvang is er geen sluitend beleid vastgesteld ten aanzien van de geboden kwaliteit bijvoorbeeld met betrekking tot de aspecten: ouderparticipatie, veiligheid en gezondheid, pedagogisch beleid en praktijk, klachten en accommodatie vereisten. Daarnaast ontbreekt het momenteel ook aan objectief toezicht op de kwaliteit van het aangeboden peuterspeelzaalwerk.

Ten aanzien van kinderopvang kan worden vastgesteld dat dit ruim aanwezig is in de gemeente en dat er sprake is van een spreiding over de gehele gemeente. De kinderopvang is gebonden aan vastgelegde kwaliteitscriteria en er is toezicht op de kwaliteit van de aangeboden kinderopvang.

Alle inspanningen ten spijt moeten we constateren dat er via de lijnen van de wijk- en dorpsraden niet die directe en structurele jongerenparticipatie tot stand is gekomen zoals die werd verwacht. Een manier waarop jongeren wel op een zeer positieve wijze aan de slag zijn gegaan is via Youth4All. Op deze manier worden er vraaggestuurde activiteiten aangeboden onder de werking van het principe 'door en voor jongeren'.

Youth4All heeft via haar werkplan 2007 nogmaals aandacht gevraagd voor de realisatie van een jongeren centrum. In ditzelfde werkplan is voor het najaar 2007 een volgend jeugddebate opgenomen.

Binnen het totale project Breedtesport beantwoorden de methoden van WhoZnext en sportbuurtwerk aan de uitgangspunten preventie ten aanzien van gezondheid en jongerenparticipatie, zoals die werden geformuleerd voor het onderdeel jeugd.

Voor wat betreft het verstrekken van een waarderingssubsidie aan verenigingen ten einde activiteiten te kunnen aanbieden aan jeugdigen kunnen we ruwweg constateren dat er verhoudingsgewijs veel geld gaat naar deze verenigingen in verhouding tot de uitvoeringskredieten voor de jeugdsozen (respectievelijk 7 organisaties met een bereik van samen 700 kinderen en een budget ad € 21.500,-- t.o.v. 2 organisaties met een bereik van 300 samen kinderen en een budget ad € 2.810,--).

#### **Wmo prestatieveld 2 op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders**

De invoering van de Wet op de Jeugdzorg heeft er toe geleid dat er een duidelijk onderscheid is gemaakt in provinciale en lokale verantwoordelijkheden. In het traject van de afstemming tussen Provincie en gemeenten rondom deze verantwoordelijkheden is duidelijk geworden dat er veel gaande is, maar dat duidelijkheid en samenhang ontbreekt. De Task Force Jeugd Zeeland heeft zich ten doel gesteld hierop antwoord te geven middels het 'Zeeuws model'. Een belangrijk onderdeel hierin is de vorming van een Centrum voor Jeugd en Gezin. Een insteek die ook wordt voorgestaan door en overeenkomt met de ideeën hierover van het Programmaministerie voor Jeugd en Gezin.



## Hoofdstuk 3 Strategische oriëntatie op de toekomst

### 3.1 Beleidsvisie in relatie tot de Wmo

Van de inwoners van de gemeente Hulst is 25% in de leeftijd van -9 maanden tot 23 jaar. Op diverse terreinen wordt beleid uitgezet waarin deze groep inwoners het centrale onderwerp is. Wanneer hierin geen samenhang wordt aangebracht zal er geen sprake kunnen zijn van efficiënt en effectief beleid. Jeugdbeleid - als totale verzameling van ingezet beleid op diverse terreinen - kan dus niet zonder een integrale benadering.

De primaire verantwoordelijkheid in de zorg voor en het ondersteunen bij het opgroeien van deze toch omvangrijke groep ligt bij de ouders. Doch de gemeente c.q. de overheid dient hierin een ondersteunende rol te spelen door het realiseren van voorwaarde scheppende en algemeen beschikbare voorzieningen. In Wmo prestatieveld 1 worden hiervoor de kaders gesteld. Door de jeugdigen de mogelijkheid aan te reiken om deelnemer, gebruiker en medevormgever te kunnen zijn van de leefbaarheid en sociale samenhang in zijn leefomgeving kan hij/zij uitgroeien tot de zelfverantwoordelijke en participerende burger die wordt voorgestaan in de Wmo.

Indien de algemene beschikbare voorzieningen onvoldoende zijn of geen soelaas blijken te bieden dan moeten kinderen/jongeren en hun ouders een beroep kunnen doen op de gemeente c.q. de overheid om hen behulpzaam te zijn bij hun vraagstukken/dilemma's. De gemeente kent hiertoe in relatie tot Wmo prestatieveld 2 een 5-aantal vastgestelde verantwoordelijkheden in het preventief lokaal jeugdbeleid. Als resultaat van de uitwerking hiervan moet een sluitend en samenhangend aanbod kunnen worden gedaan aan de vraagsteller.

### 3.2 Beleidsmaatregelen

#### Wmo prestatieveld 1 het bevorderen van de sociale samenhang & leefbaarheid

In Hoofdstuk 2 van deze nota hebben wij ons beperkt tot een aantal niet in andere beleidsterreinen behandelde onderwerpen. Binnen Wmo prestatieveld 1 hebben we de volgende onderwerpen aangesneden:

- a. speelruimte,
- b. peuterspeelzaalwerk,
- c. kinderopvang,
- d. jongerenparticipatie,
- e. Breedtesport en
- f. vrijetijdsbesteding.

#### Ad a. speelruimte

Momenteel bestaat er geen sluitend en helder beleid met betrekking tot speelruimte. Er zal dan ook een visie moeten worden gevormd op wat wij in Hulst verstaan onder het begrip speelruimte. Dit verstrekt duidelijkheid en eenduidigheid aan én de kinderen én de volwassenen voor wat zij kunnen verwachten ten aanzien van speelruimte in hun directe leefomgeving: o.a. het wel of niet voorzien in speelterreintjes, maar ook hoe om te gaan met of te reageren op signalen met betrekking tot overlast (van voornamelijk tieners) op of rondom terreintjes.

Tevens zal er een goede inventarisatie moeten worden gedaan van de beschikbare speelruimte op diverse aspecten: formeel, ingericht al of niet, welke speeltoestellen hebben we en de beschikbaarheid van de informele speelruimte (groenstroken, bossen, pleintjes, woonerven). Kortom we zullen nader beleid door middel van een speelruimteplan moeten vaststellen.

#### Ad b. peuterspeelzaalwerk

In het peuterspeelzaalwerk wordt gewerkt met het grootste goed van ouders, namelijk hun kinderen. Hiermee willen wij vanzelfsprekend zo zorgvuldig mogelijk mee omgaan. Er is nogal wat wet- en regelgeving van toepassing op het peuterspeelzaalwerk (Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid, de Arbowet, de Warenwet, het Attractiebesluit, de Woningwet en de lokale Bouwverordening).

Voor de invoering van de Wet kinderopvang (Wk) werd de kwaliteit van het aangeboden peuterspeelzaalwerk gewaarborgd door de kwaliteitseisen voor de kinderopvang ook van toepassing te verklaren op het peuterspeelzaalwerk. In de Wk is echter bepaald dat de criteria voor de kinderopvang niet zondermeer van toepassing zijn op het peuterspeelzaalwerk.

Hiermee hebben diverse kwaliteitseisen (bijv. groeps grootte, accommodatievereisten, ouderinspraak, klachtenregeling, risico-inventarisaties m.b.t. veiligheid en gezondheid en kwaliteit en kwantiteit van personeel) hun wettelijke grondslag verloren. Het is dan ook in het belang van zowel de gebruiker als de aanbieder om opnieuw heldere kwaliteitscriteria vast te leggen en de taak van de gemeente hier toezicht op te houden.

#### Ad c. kinderopvang

De taken en verantwoordelijkheden van de gemeente met betrekking tot kinderopvang zijn vastgelegd in de Wet kinderopvang. De gemeente kan alleen sturing geven op het vlak van het scheppen van mogelijkheden dat ondernemers op bepaalde locaties indien gewenst kinderopvang kunnen aanbieden. Dit werd tot op heden al gedaan en dit zullen wij als zodanig voortzetten.

#### Ad d. jongerenparticipatie

In Wmo prestatievelid 1 staan de thema's 'leefbaarheid' en 'sociale samenhang' centraal. Van de inwoners van de gemeente Hulst is 25% jonger dan 23 jaar. Het spreekt daarmee voor zich dat de jeugd deelnemer, gebruiker en medevormgever is én moet zijn van zijn de 'leefbaarheid' en 'sociale samenhang'. Daarmee realiseert ook de jeugd het uitgangspunt van de Wmo: de zelfverantwoordelijke en participerende burger.

##### 1. Jongeren laten participeren via de lijnen van de wijk- en dorpsraden

Aanvankelijk werd de weg ingeslagen om directe en structurele jongerenparticipatie te laten verlopen via de structuur van de wijk- en dorpsraden. Helaas is bij een inventarisatie naar de stand van zaken gebleken dat dit nog minimaal is.

Een directe en structurele participatie van jongeren in beleid zal wellicht via een andere methode moeten worden gevonden. Zonder vooruit te willen lopen op de meest bij Hulst passende vorm zijn er wel varianten te noemen. Een mogelijkheid is het instellen van een jongerenraad; een orgaan dat gevraagd en ongevraagd advies kan uitbrengen op beleidsvraagstukken aangaande de positie van jongeren (0-23 jaar). Een andere mogelijkheid is het instellen van jeugdpanels. Dit is een vorm waarbij een bepaalde groep jongeren wordt benaderd met het verzoek om éénmalig op een afgebakend onderwerp een advies uit te brengen.

Deze beide vormen zullen, naast een uitgebreidere evaluatie op het falen van jongerenparticipatie via de lijnen van de wijk- en dorpsraden, nader worden onderzocht om vervolgens te kunnen komen tot een best aansluitende keuze voor onze gemeente.

##### 2. Organisatie van vraaggestuurde activiteiten/evenementen onder toepassing van het uitgangspunt: voor en door jongeren

Youth4All heeft de afgelopen jaren aangetoond dat zij vraaggestuurde activiteiten/evenementen kunnen aanbieden. Aangezien het 'jongere' zijn een relatief korte levensfase is, zal gewaakt moeten worden voor continuïteit en voortbestaan van de groep. Dit kan niet zonder professionele ondersteuning in de vorm van jongerenwerk.

##### 3. Het realiseren van een plaats voor activiteiten voor jongeren: Jongerencentrum

Een jongerencentrum zou een locatie kunnen zijn waar een aantal vraaggestuurde functies onderdak kunnen krijgen.

Veelvuldig komen er signalen dat het voor bandjes moeilijk is om repetitieruimte te bemachtigen. De plaatsen waar men dan uiteindelijk terecht kan (veelal een schuurtje, garage of zolderverdieping bij iemand thuis) zijn niet aangepast en er is veelal geen mogelijkheid om spullen achter te laten. Het gebruik van dergelijke locaties loopt vaak uit op geluidsoverlast voor de buurt en uiteindelijk een volgende zoektocht naar repetitieruimte; 'ga terug naar start'. Daarnaast kan een vaste locatie/een jongerencentrum de functie van podiummogelijkheid bieden.

Een jongerencentrum kan ook de functie bieden van een ontmoetingsruimte voor jongeren. Een plaats waar je niet persé mee hoeft te doen aan de (vrijtijds-)activiteiten die er georganiseerd zullen worden, maar waar je wel de mogelijkheid krijgt om deel te nemen én de mogelijkheid hebt om mee te bepalen wat er aan activiteiten wordt aangeboden.

Het jongerencentrum fungeert tevens als plaats waar het jongerenwerk zijn 'gezicht' kan krijgen. Tenslotte kan het een zeer belangrijke vindplaats zijn voor (potentiële) probleemjongeren en antwoorden op jongerenvraagstukken. De realisatie van een jongerencentrum vraagt eerst en vooral een gedegen onderzoek naar de gewenste functies, mogelijkheden en beperkingen, éénmalige en structurele kosten en locatie.

4. Jaarlijks een gesprek/debat houden tussen jeugd en vertegenwoordigers van de raadsfracties.

Het organiseren van een jaarlijks debat is opgenomen in het werkprogramma van Youth4All.

#### Ad e. Breedtesport

Via de methodiek van WhoZnext worden jongeren op een directe, resultaatgerichte en spontane manier betrokken bij het beleid van de sportvereniging waarvan zij lid zijn. Het is gebleken dat dit een effectieve methode is. Na de nu lopende projectfase zal de methodiek zijn ingebed in de structuur van de betrokken verenigingen.

Dit jaar is het sportbuurtwerk opgepakt. Voor het eind van de projectperiode zal medio 2008 een evaluatie worden opgesteld alvorens een besluit ten aanzien van de structurele inbedding en positionering van sportbuurtwerk.

#### Ad f. Vrijtijdsbesteding

De Wmo gaat uit van de zelfverantwoordelijke en participerende burger. De burger neemt zelf verantwoordelijkheid voor zijn leven en de overheid vult daar aan waar de burger of vervolgens zijn omgeving niet toe in staat is.

Op dit moment komt binnen de bestaande beleidsregels deze verhouding ten aanzien van de eigen bijdrage in relatie tot de mate van subsidiering te weinig tot uitdrukking. Er zal dan ook nader gekeken moeten worden om deze verhouding beter tot zijn recht te laten komen.

#### Wmo prestatieveld 2 op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders

Jeugdbeleid speelt zich zoals eerder gesteld af op zeer diverse beleidsterreinen, waarbij onderwijs een zeer belangrijke positie inneemt. In het kader van Wmo prestatieveld 2 ligt er bij de gemeente de opdracht om beleid te formuleren op de 5 gemeentelijke verantwoordelijkheden in het preventief jeugdbeleid. In de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) uit het onderwijsbeleid komen deze 5 verantwoordelijkheden ook terug. Daarnaast worden er nog een aantal onderwerpen behandeld, zoals brede scholen, spreiding jeugdvoorzieningen en voor- en vroegschoolse educatie.

Deze nota 'jeugdbeleid' moet dan ook zoals eerder vermeld in directe samenhang en gelijktijdig met de nota 'onderwijsbeleid' worden gezien.

Met de invoering van de Wet op de jeugdzorg (WJZ) werden de Provincie en de Zeeuwse gemeenten verplicht om afspraken te maken over de aansluiting tussen hun beider verantwoordelijkheden. Dit heeft geleid tot het instellen van de Task Force Jeugd Zeeland (TFJZ). De TFJZ staat een basisinfrastructuur voor de jeugd in Zeeland voor met als kenmerken: overzichtelijk, toegankelijk en samenhangend. De basisinfrastructuur bestaat in ieder geval uit:

1. Centra voor Jeugd en Gezin in alle Zeeuwse gemeenten (CJG),
2. Zorgstructuren rond de scholen (hier komt wederom de samenhang met de LEA terug),
3. Gezamenlijk en afgestemd preventieaanbod en
4. Cliëntgerichte netwerkvorming tussen de betrokken instellingen.

Ook het Rijk stelt dat deze elementen terug zouden moeten komen in een succesvol lokaal jeugdbeleid. Het Programmaministerie voor Jeugd en Gezin zet in op een samenhangend beleid tussen jeugd, gezin, onderwijs en werk. Waarbij de vorming van CJG's tot één van haar kernboodschappen wordt verheven. Aan het eind van 2011 verwacht de minister in elke gemeente een CJG te hebben.

De TFJZ heeft er voor gekozen om gedurende 2007 en 2008 in de drie Zeeuwse regio's ervaring op te doen met het concept CJG. In overleg met de gemeenten Terneuzen en Sluis heeft onze gemeente laten weten voor Zeeuws-Vlaanderen een gezamenlijk pilot te wensen. De Provincie Zeeland heeft aangeboden gedurende de pilot-periode een deel van de kosten voor haar rekening te nemen door middel van cofinanciering. Aan het eind van dit jaar zal aan de gemeenteraden van de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten een voorstel hiertoe worden gedaan. Een voorstel dat ook op basis van vooroverleg gedragen zal zijn door de zorgaanbieders, welke het CJG uiteindelijk zullen laten functioneren.

### 3.3 Tijdspad te nemen maatregelen

In de vorige paragraaf hebben wij uiteengezet welke maatregelen wij gedurende de jaren 2007 - 2010 moeten nemen ten einde aan de gestelde doelen van deze beleidsnotitie te kunnen verwezenlijken.

Maar niet alleen wat is van belang; ook wanneer en wie!

#### Wmo prestatieveld 1 het bevorderen van de sociale samenhang & leefbaarheid

Maatregel	periode	wie
1. speelruimteplan	2 <sup>e</sup> helft 2008	gemeente /inschakeling expertisebureau
2. verordening kwaliteitsregels peuterspeelzaalwerk	1 <sup>e</sup> helft 2008	gemeente/peuterspeelzaalwerk
3. onderzoek + advies directe structurele jongerenparticipatie	1 <sup>e</sup> helft 2008	gemeente /inschakeling expertisebureau
4. ondersteuning Youth4All	continu	ambtenaar jeugd- en jongerenwerker
5. onderzoek + advies jongeren- centrum	1 <sup>e</sup> helft 2009	gemeente (i.s.m. jongeren en onderwijsveld)
6. evaluatie + advies sportbuurtwerk	2 <sup>e</sup> helft 2008	gemeente/Sport Zeeland
7. onderzoek + advies eigen bijdrage vrijtijdsvoorziening vs subsidiëring	2 <sup>e</sup> helft 2009	gemeente

#### Wmo prestatieveld 2 op preventieve gerichte ondersteuning van jeugdigen en hun ouders

8. plan + vorming CJG	1 <sup>e</sup> helft 2008	Zeeuws-Vlaamse gemeenten
-----------------------	---------------------------	--------------------------

# Bijlage 1

leeftijdsopbouw t/m 23 jaar per postcode (cijfer) per 31-12-2006

Leeftijd	pc																Totalen per leeftijd
	4561	4562	4564	4565	4566	4567	4568	4569	4581	4583	4584	4585	4586	4587	4588	4589	
0	85	19	24	2	7	18	17	10	25	5	0	9	5	35	2	4	267
1	91	19	26	1	12	16	9	12	20	5	5	3	5	26	2	2	254
2	99	19	34	6	17	24	15	15	21	8	2	11	4	30	2	2	309
3	95	17	39	2	14	25	9	10	27	6	2	6	6	48	2	4	312
4	89	18	33	5	18	24	14	8	25	3	0	8	4	30	1	4	284
5	77	19	46	4	17	35	10	10	24	6	2	6	6	37	5	2	306
6	101	22	43	3	12	27	11	12	28	2	2	7	5	40	2	3	320
7	102	14	36	3	20	29	12	11	27	9	2	11	5	41	5	3	330
8	118	12	43	4	19	35	14	15	24	8	2	10	7	43	5	1	360
9	109	16	36	3	12	37	6	11	23	7	4	6	7	52	6	1	336
10	127	17	42	5	12	37	19	10	27	7	3	12	6	32	9	5	370
11	99	15	29	8	16	38	9	11	18	5	7	8	5	36	3	2	309
12	110	13	46	5	9	36	13	15	23	4	1	9	6	45	6	5	346
13	95	13	37	1	10	32	10	8	23	8	5	8	14	27	6	1	298
14	124	12	43	5	12	33	15	6	19	6	1	4	6	44	6	5	341
15	113	12	43	2	8	37	13	8	30	6	3	12	10	28	10	2	337
16	120	20	42	1	14	29	7	5	19	11	2	8	8	40	4	4	334
17	84	9	49	6	9	22	14	12	19	5	4	4	6	38	2	4	287
18	74	8	29	0	14	15	9	7	13	4	3	8	5	26	5	5	225
19	72	8	28	4	4	18	7	8	16	5	5	5	6	32	1	5	224
20	70	5	26	1	17	13	5	4	10	3	0	4	3	28	3	1	193
21	64	5	16	2	5	16	12	2	11	4	1	8	6	21	4	7	184
22	75	2	17	4	5	17	7	3	17	4	2	6	7	21	2	1	190
23	70	5	35	5	8	18	6	4	6	0	2	6	7	23	6	1	202
Totalen per postcode t/m 23 jaar	2263	319	842	82	291	631	263	217	495	131	60	179	149	823	99	74	6918
<i>24,69 % totale bevolking</i>																	

Totaal aantal inwoners gemeente Hulst per 31-12-2006:

28.013

## Bijlage 2

De spreiding en omvang van de kinderopvang in de gemeente is per 1 mei 2007:

Naam	Werklocatie	plaats	dagopvang	bs0	gastouder
Het Roversnest	Het Roversnest	Lamswaarde	12	12	nee
St. Kinderopvang Zeeuwsch-Vlaanderen	Gastouderbureau	Terneuzen	0	0	ja
St. Kinderopvang Zeeuwsch-Vlaanderen	Kakelpark	Hulst	0	13	nee
St. Kinderopvang Zeeuwsch-Vlaanderen	Speelhoek/Kakelbont	Hulst	40	30	nee
Crea Stangi	Kindervilla	Hulst	28	20	nee
Pinkeltje	Pinkeltje	Sint Jansteen	15	20	nee
Pinkeltje	Pinkeltje	Vogelwaarde	12	18	nee
Kiekeboe	Kiekeboe	Kloosterzande	16	20	nee
St. Pardoos	Ter Doest	Graauw	0	20	nee
St. Pardoos	Sint Bernardus	Clinge	0	10	nee
St. Pardoos	Sint Jozef	Nieuw Namen	0	10	nee
St. Pardoos	Heidepoort	Heikant	0	20	nee
St. Pardoos	Kakelpark	Hulst	0	7	nee
Jabbe Dabbe Doo	Jabbe Dabbe Doo	Hulst	6	10	nee
De Tivoli	De Tivoli	Hulst	5	5	nee
Prokino	Juultje-Het Blaauwe Hofke	Hulst	8	8	nee
KinOp	KinOp Hulst	Hulst	0	0	ja
Mamaleen	Mamaleen	Hulst	5	5	nee
11 organisaties	18 verschillende werklocaties	9 verschillende kernen	147 plaatsen	228 plaatsen	2 bureau's

### Bijlage 3

Aantallen verwijzingen Halt Zeeland			
	Hulst stad	Hulst buiten	
jan-06	3	0	
feb-06	0	0	
mrt-06	3	3	
apr-06	0	4	
mei-06	0	0	
jun-06	0	0	
jul-06	0	0	
aug-06	0	0	
sep-06	1	0	
okt-06	1	0	
nov-06	3	0	
dec-06	5	1	
			Z.-Vlaanderen
Totaal 2006	16	8	129
jan-07	0	2	11
feb-07	1	0	24
mrt-07	0	0	
apr-07	1	0	49

Bijlage 4

